



REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 000-04-1/2020/4 EPA 1132-VIII
Ljubljana, 1. 6. 2020

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F in 81/18-odl. US) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15 in 55/20), pripravila

Mnenje

k Poročilu o izvajanju Periodičnega načrta za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020 za leti 2018 in 2019

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 39. seji 20. 5. 2020 obravnavala Poročilo o izvajanju Periodičnega načrta za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020 za leti 2018 in 2019, ki ga je Državnemu zboru poslala Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada).

Komisija se je **seznanila** s poročilom.

Komisija ugotavlja, da je Vlada na podlagi 17. člena Zakona o enakih možnostih žensk in moških na vsaki dve leti zavezana k poročanju Državnemu zboru o izvedenih ukrepih in aktivnostih v povezavi z Nacionalnim programom za enake možnosti žensk in moških 2015–2020 (v nadaljevanju: nacionalni program). Aktualno poročilo za leti 2018 in 2019 tako povzema izvedene naloge in aktivnosti, določene v periodičnem načrtu za 2018 in 2019, kot izvedbenem aktu Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020. Poročilo predstavlja že drugo tovrstno poročilo v navedenem petletnem obdobju, v pripravi pa je tudi že nov nacionalni program za obdobje 2021–2030.

Komisija je bila seznanjena, da je za periodično zbiranje informacij o izvajanju nalog in aktivnosti, povezanih s prej navedenim nacionalnim programom 2015–2020, ki jih izvajajo ministrstva in vladne službe, zadolženo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Izvedene naloge in aktivnosti posameznih deležnikov se nanašajo na naslednje cilje in ukrepe politike enakih možnosti žensk in moških, zapisane v nacionalnem programu: enako ekonomsko neodvisnost; usklajevanje poklicnega in zasebnega oziroma družinskega življenja; družbo znanja brez spolnih stereotipov; socialno vključenost; zdravje žensk in moških; uravnoteženo zastopnost

žensk in moških na položajih odločanja; nasilje nad ženskami ter enakost spolov v zunanji politiki in mednarodnem razvojnem sodelovanju.

Komisija je bila dodatno seznanjena, da je bilo v preteklih dveh letih izvedenih 61 aktivnosti v zvezi s 33 ukrepi na osmih ključnih področjih, opredeljenih v nacionalnem programu. Aktivnosti se je večinoma izvajalo v okviru že obstoječih programov, pri čemer je bila pozornost usmerjena v zmanjšanje vrzeli med spoloma in uresničevanje enakosti spolov. Za izvedbo večine teh aktivnosti ni bilo treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev.

Po poročanju Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: ministrstvo) je bil na področju trga dela v preteklih dveh letih dan poseben poudarek spodbujanju ženskega podjetništva (različna brezplačna usposabljanja, ob uspešnem zaključku pa možnost prejema subvencije za samozaposlitev), na področju varovanja in krepitve zdravja moških in žensk pa so med aktivnostmi prevladovali preventivni programi (SVIT, ZORA, DORA). Pristojno ministrstvo poroča tudi o izvajanju programa pomoči ranljivim skupinam nosečnic in mater ter o pilotnem projektu presejanja ciljne skupine nosečnic šest tednov po porodu za poporodno depresijo, anksioznost, uporabo psihotropnih snovi in nasilje.

Ministrstvo v zvezi s ciljem zmanjšanja nasilja nad ženskami poroča o okrepljenih aktivnostih z namenom zmanjšanja spletnega nasilja in nadlegovanja žensk in deklet (različne raziskave o razširjenosti in prepoznavanju te vrste nadlegovanja med mladimi v Sloveniji; priprava priročnika za zaposlene v Policiji in sodstvu; izvedba delavnic; priprava izobraževalnih modulov, smernic in priročnikov za mlade in šolsko osebje o spletnem nasilju in nadlegovanju; medijska kampanja).

Z namenom odpravljanja spolnih stereotipov v družbi je bila izvedena dvodnevna mednarodna konferenca za pedagoški kader, na kateri so se udeleženci in udeleženke seznanili s tematiko in primeri dobrih praks v tujini in doma. Izdelane so bile tudi smernice za spolno občutljivo rabo jezika. Na področju socialne vključenosti pa pristojno ministrstvo poroča o izvedbi aktivnosti za večjo vlogo žensk in aktivno vključevanje prikrajšanih skupin žensk v okviru kratkih programov socialne aktivacije. V letih 2018 in 2019 je bila Slovenija zelo aktivna tudi pri prizadevanjih za enakost spolov in večjo vlogo žensk na mednarodni ravni, vključno z organizacijo različnih dogodkov in dajanjem različnih pobud.

Ministrstvo poudarja, da je temeljni namen nacionalnega programa enakosti žensk in moških izboljšati položaj žensk oziroma zagotoviti trajnostni razvoj enakosti spolov z vključitvijo vidika enakosti spolov v vsa ključna tematska področja, opredeljena v nacionalnem programu. Aktualno poročilo po oceni ministrstva nakazuje, da se vidik spola vključuje v vse resorne politike, četudi različno intenzivno. Pri tem ministrstvo poudarja, da je enakost spolov proces, ki zahteva neprestano spodbujanje, dvoletna poročila, kot je aktualno, pa nakazujejo na to, kaj se na tem področju še lahko ali mora postoriti.

V razpravi komisije je bilo posebej izpostavljeno področje »Zdravje žensk in moških«, v okviru katerega se po ugotovitvah komisije poročilo osredotoča predvsem na že

uveljavljene in uspešne preventivne programe v zdravstvu (ZORA, DORA in SVIT). Pri tem komisija opozarja, da se navedeni programi v celoti financirajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki jih prispevajo zavarovanci (delojemalci in delodajalci), kljub temu da bi morali biti po mnenju komisije preventivni programi financirani iz proračuna države. Če jih Vlada navaja kot del svojih aktivnosti, potem je upravičeno pričakovati, da bo Vlada navedene programe dodatno finančno podprla ali sofinancirala tudi sama, saj očitno predstavljajo enega od ključnih elementov doseganja zadanih ciljev iz nacionalnega programa, povezanih z izboljšanjem zdravja žensk in moških.

V zvezi s poročili o izvajanju preventivnih programov v zdravstvu komisija ugotavlja, da v njih niso ustrezno navedeni učinki izvajanja pospešenih aktivnosti v zvezi s posameznim preventivnim programom na podlagi zadanih ciljev v posameznem letu. Tako je npr. iz poročila o izvajanju programa SVIT razvidno le to, da glede odzivnosti moških na vabila za vključitev v program v primerjavi s preteklim letom ni bilo narejenega večjega napredka, o zastavljenih ciljih in načrtih, kako to izboljšati, pa v poročilu ni govora. Tudi pri podatkih o programu pomoči nosečnicam in materam ni navedenega merljivega cilja, po katerem bi lahko sklepali, kakšen je bil napredek, storjen v preteklih dveh letih. Ministrstvo je pojasnilo, da gre za periodično poročilo, v katerem se načeloma ne navaja podrobnejših merljivih ciljev, ki so sicer zapisani v nacionalnem programu, a se je kljub temu strinjalo, da bi bilo v okviru preventivnih programov v poročilu smiselno številčno ali kako drugače podrobneje ovrednotiti njihov napredek skozi leta. Napovedalo je, da bo na to opozorilo pripravljavce poročila.

Ministrstvo je v odzivu na razpravo podprlo tudi predlog komisije, da se med preventivne programe, ki so kakovostni in predstavljajo zgled tudi v mednarodnem prostoru, vključi tudi presejalni program za raka prostate, saj zgodnje odkrivanje raka prostate za moške med 55. in 70. letom še vedno ni organizirano na nacionalni ravni in financirano iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja. Medtem ko so ženskam namenjeni kar štirje preventivni programi, kar je pohvalno, bi se morali skrbeti za zdravje moških po oceni komisije posvetiti v večji meri. Še zlasti zato, ker se moški praviloma redkeje samodejno odpravijo na (preventivne) preglede k zdravniku, kar lahko v pomembni meri vpliva na to, da dosežejo manj zdravih let in da slednja preživljajo manj kakovostno. Pozvano je bilo tudi k rednemu preverjanju ustreznosti uporabljenih metod odkrivanja predrakavih ali rakavih stanj v okviru posameznih preventivnih programov.

Komisija k poročilu ni imela drugih pripomb.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije mag. Peter Požun.

Sekretarka komisije
mag. Nuša Zupanec, l. r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l. r.